

PANUN pakinoita

MARATONVOITTAJA. Istahdan vanhaan ylikamariini, nyt, uuden polven jo hallitsemaan, elintilansa vuoksi, mutta myös siksi, että sen muistoista enimmäkseen kuuluvat nuoruuteen ja nuoruudelle. Harjakaton mukaan viistoksi tehdyn ponttilautaisen ja laudanväriseksi jätetyn katon alla on vuode ja vuoteen pää- ja jalkapäässä nastoilla seinään kiinnitettyinä joukko kuvia, enimmäkseen lehtileikkeitä ja kaikki yhtä lukuunottamatta urheilijain kuvia. Se oli sitä aikaa, onnellista aikaa!

Siinä on myös valkopukuinen, vaahteranlehti-rintaisen miehen kokovartalokuva, tavallinen harmahtava sanomalehtileike vain. Kuvan alla on kolme korutonta, mutta paljon sanovaa sanaa: Albin Stenroos. Maratonvoittaja. — Itse olen kuvaan tekstantut vuosiluvun 1924.

1924...

»Urhot nousevat kumpujen yöstä», sopsi kai siteerata tässäkin. Kuvani tuskin on vielä siihen aikaan leikattuja tai ehkä sentään, vaikka sen vasta myöhemmin olen tuohon seinään kiinnittänyt. Muistot palaavat kesään 30 vuotta sitten. Ainoa mikä tuon poikasen muistissa eroittaa muista samanlaisista keistä ovat olympialaiset, juuri nuo, joissa Stenroosistakin tuli olympiavoittaja, maratonvoittaja. Sinä kesänä leikittiin olympialaisia niinkuin varmaan vielä pari vuotta sen jälkeenkin ja samalla tavalla kuin oli leikitty neljä vuotta aikaisemmin. Suomen lippu rintaan, tuollainen pa-

perista sinikynällä tehty, hakanuolilla kiinni. Ja sitten maratoonille. Mutta sellainen mielikuva minulla on, että Paavo Suuren nimi jo tuolloin himmensi kaikki muut nimet eikä ihme-kään, sillä olihan se Nurmen suurin kesä, olivathan nuo olympialaiset nimenomaan hänen olympialaisensa, joista hän palasi kotiin neljällä kultamitalilla rikastuneena. Nurmi voitti afrikkalaisessa helteessä juostun 10 km maastojuoksun, jossa joukkuevoitto tuli Suomelle, toi kultaa 3000 m joukkueratajuoksussa ja voitti samana päivänä puolentoista tunnin väliajoin 1500 ja 5000 m. Pikkupojat leikkivät ja riitelivät siitä kuka sai olla Nurmi. Ei siis kumma, jos ei Stenroosin kunniakas maratonvoitto kisojen viimeisenä päivänä enää jaksanutkaan leimahtaa tietoisuuteemme Nurmen kultapinon loistetta kirkaampana! Niinpä niin, ja tuossa on vastakaisella seinällä sanomalehtileike huomattavasti myöhäisemmältä vuodelta. Se esittää Nurmea niihin aikoihin, kun hän lopeteli kilpauraansa ja tekstinä, ovat sanat: Mies jonka kasvoissa näkyvät kiitävän ajan merkit, mutta joka itse on jättänyt aikaan pysyvät merkit — Paavo Suuri, **kampattunakin kaatamaton.**

Kuva ei olekaan mikään tavallinen kameravälähdyks kentältä, vaan valokuvataitajan otta-
ma. Sen valot ja varjot puhuvat.

Paljon tuossa seinällä olisi näitä puhuvia kuvia, mutta jääkööt toiseen kertaan. Pariisin ki-

sat ovat varmaan monien minua nuorempienkin mielessä juuri Nurmen, Stenroosin ja sen satumaisen rasittavan murtoaajuoksun ansiosta. Siltä vuodelta on varmaan useimmille tuttu myös Ritolan Villen, Nurmen uskollisen parihevosen ja varjon nimi. Sitä vanhemmilta ajoilta palautuvat mieleen — yksikkömuotoa tässä onkin käytettävä! — palautuu mieleen Hannes Kolehmainen nimi. Koska olin suht. nuori paitaressu Antverpenin olympiain aikaan, ovat mielikuvanikin hyvin erikoiset, mutta sen vain muistan, että tieto Kolehmaisen maratonvoitosta hätkähdytti kaikkia ihmisiä, nostatti hymyn huulille, pani penseimmätkin puhumaan tapauksesta. Perheemme tavoitti tuo tieto täällä kesälässä ja muistelen aikani aikalaisten keskusteluja kuunneltuani intoutuneeni leikkimään maratonia ja Kolehmaista ja varmaan vähäiset tietoni urheilusta ja olympialaisista ja ehkä juuri silloin minulle taritut tiedot Kreikasta ja Hellaasta ja Marathonin taistelusta sekottuivat yhteen ja ovat ikäänkuin jääneet omituisen kirkkaaksi, joskin yksityiskohdissaan epäselväksi mielikuvaksi alitajuntaani. Kolehmaista leikittiin ja talon ympäri juostiin ja Suomi voitti.

Vasta paljon myöhemmin olen tajunnut, miksi juuri nuo Antverpenin kisat niin tavottomasti lämmittivät suomalaistemme mieltä. Elettiinhan vuotta 1920 ja itsenäisyytemme oli ylen nuori ja tulevaisuus vielä ikäänkuin sumuverhon takana. Mutta Kolehmainen voitti »Maratonin taistelun» ja siitä se kirkastui!